

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

2026-YIL

OKTABR / 10-SON IV-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, sentyabr.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASH DASTURLARINING KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK BAHOLASH	9
Erejepov Kuwanishbay Jiyeubay uli	
TA'LIM VA ILM-FAN VAZIRLIGINING 2026-2028-YILLARGA MO'LJALLANGAN BYUDJET DASTURLARINI SHAKLLANTIRISH VA MAQSADLI INDIKATORLARINI BELGILASH YONDASHUVLARI	15
Sayfutdinov Sherxon Safarbayevich	
GAZBETON BLOKLARIDA DARZ KETISH VA YORILISHNI MIKROTOLALAR (FIBRA) QO'SHISH ORQALI KAMAYTIRISH	22
Immatov Zarif, Jamolova Mohigul	
JISMONIY SHAXSLARNING FOND BOZORIDAGI INVESTITSYAVIY FAOLLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	30
Yuldasheva Madinaxon Mamasadikovna	
ОТ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА К СУБЪЕКТНОСТИ РАБОТНИКА В УСЛОВИЯХ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА	36
Атажанов Азизбек Абдималикович	
INTERNATIONAL TECHNICAL ASSISTANCE, DIGITALIZATION, AND HUMAN CAPITAL IN THE MODERNIZATION OF UZBEKISTAN'S NATIONAL QUALITY INFRASTRUCTURE	42
Orifboev Abdullakhon Asadullo ugli	
HAVO ELEKTR UZATISH LINIYALARINING TEXNIK HOLATINI MONITORING QILISH VA RAQAMLI EGIZAGINI SHAKLLANTIRISH TIZIMI	48
Aripova M.X., Ibragimova B.B.	
O'ZBEKISTON FOND BOZORI RIVOJINING AHOLI FAROVONLIGIGA TA'SIRI: 2016–2025-YILLAR MA'LUMOTLARI ASOSIDA EKONOMETRIK BAHOLASH	54
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
YIRIK TADBIRLAR DAVRIDA MEHMONXONA VA TURISTIK XIZMATLAR O'SISHINING HUDUDLARARO TAHLILI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA «FARQLAR FARQI» YONDASHUVI	63
Ibragimov Sardorbek	
CHEGARA BOJXONA POSTLARIDA JISMONIY SHAXSLAR YUKLARINI SKANERLASHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH METODOLOGIYASI	72
Ergashev Qobiljon Ernazarovich	
DAVLAT XARIDLARIDA NARX SHAKLLANISHINING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASH VA VOSITACHILIK ZANJIRLARI ORQALI NARX OSHIRISH XAVFLARINI KAMAYTIRISH	78
Dilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
TA'MINOT ZANJIRLARINI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI	85
Rahmonova Muxlisa, Baxtiyarova Arofat, Aytieva Sevara	
SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGI VA RESURS XARAJATLARINI IQTISODIY TAHLIL QILISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	90
Rasulova Durdona G'ayratovna	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA VERTIKAL INTEGRATSIYALASHGAN TUZILMALARNI SHAKLLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI	95
Qo'shboqov Doniyorbek Maxramqulovich	
MILLIY HUNARMANDCHILIK BRENDIDA BARQAROR QIYMAT TAKLIFINI SHAKLLANTIRISH	101
Ergasheva Aziza Farmonovna	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TEXNOLOGIK JARAYONLARNI AVTOMATIK BOSHQARISH	106
Guliyev Alijon Abdulhakimovich	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ СФЕРЫ УСЛУГ	112
Исаева Айжан Мухановна	

O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLARNING HOZIRGI HOLATI VA TAHLILI	118
Begimkulova Sevara Nurmatovna	
KOMBINATSIYALANGAN SEPARATOR-TOZALAGICH BARABANLARINING PAXTA XOMASHYOSINI MAYDA IFLOSLIKLARDAN TOZALASH SAMARADORLIGIGA TA'SIRINI TADQIQ ETISH.....	123
Qurbanbaev Elyor, Sobirov Doniyor	
TA'LIM TIZIMIDA SUN'IY INTELLEKT: INQILOBMI YOKI EVOLYUTSIYA?	128
Jomonqulova Fazilat, Alisher Sattorov	
KIMYO MUHANDISLIGI TERMINLARINING INGLIZ TILIDAN O'ZBEK TILIGA TARJIMASIDA ADEKVATLIK VA EKVALENTLIK MASALALARI.....	132
Shomurodova Zebiniso Rajabovna	
ASSESSMENT OF TOURIST SATISFACTION AT THE "KUK SAROY PLAZA" HOTEL IN SAMARKAND, UZBEKISTAN	136
Rakhmonov Shukhrat Shavkatovich	
AKADEMIK LITSEYLARDA DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATINING FAOLIYAT TURLARIGA MOSLASHUVCHAN MODELINI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH	141
Kariyev Maxmudjon Ganiyevich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJET MABLAG'LARIDAN OQILONA FOYDALANISHNI RAG'BATLANTIRUVCHI ICHKI AUDIT INSTRUMENTLARINI SHAKLLANTIRISH	146
Nurmetov Nurmat Aminbayevich	
ОЦЕНКА ПОТЕНЦИАЛА ФОРМИРОВАНИЯ АГРОЭКОТУРИСТИЧЕСКОГО КЛАСТЕРА В САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ	151
Шадиева Гулнора, Наимов Самандар	
O'ZBEKISTON SANOATIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANI JORIY ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODOLOGIYASI	156
Jumanazarov Kodirjon Salyayevich	
ПРИЛОЖЕНИЯ КОНЦЕПЦИИ «ЗДРАВООХРАНЕНИЕ 4.0» В МЕДИЦИНСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ: ТИПОЛОГИЯ, ИНФОРМАЦИОННЫЕ СИСТЕМЫ И УРОВНИ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ.....	162
Гулиев Али Ильхам оглы	
IQLIM O'ZGARISHINING DARYO HAVZALARI SUV RESURSLARIGA TA'SIRINING NAZARIY ASOSLARI VA SUV RESURSLARINI GEOAXBOROT TIZIMLARI ASOSIDA MODELLASHTIRISHDAGI MAHALLIY HAMDA XALQARO TAJRIBALAR.....	172
Pulatov Baxtiyor, Hasanov Azizbek	
ZIYORAT TURIZMI XIZMATLARINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	178
Shukurov T.I.	
IDENTIFICATION, CLASSIFICATION, AND ESG INTEGRATION OF CORE BUSINESS PROCESSES IN INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	184
Sharapova Nigina Kadirovna	
O'ZBEKISTON HUDUDIDA JOYLASHGAN ARHITEKTURA YODGORLIKLARINING UMRBOQIYILIGIGA SALBIY TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLARNI TADQIQ QILISH	191
Omonova Dilnoza Fayziddinovna	
IKKILAMCHI ADC12 QOTISHMASIDA TEMIR MIQDORINI BOSHQARISH USULLARINING TEXNIK-IQTISODIY TAHLILI (IKKILAMCHI XOMASHYO BILAN ISHLAYDIGAN HPDC KORXONASI MISOLIDA). 200	
Xudayarov Alisher Shonazarovich, Almardonov Sanjar Abduxomidovich	
DEVELOPMENT OF A LABORATORY SETUP FOR ASSESSING THE ACTIVITY OF SYNTHESIZED COPPER-CONTAINING CATALYSTS	206
Nazirov Jamshid, Urazov Firuz, Ismailov Boburbek, Mashaev Eldor	
RFI-DRUNET ALGORITMI ASOSIDA RADIOCHASTOTALI SHOVQIN BILAN BUZILGAN SPEKTRLARNI TIKLASH.....	215
Abdug'afur Hotamov, Djabborova Umida, Zaynab Hasanova	

JUST-IN-TIME (JIT) TIZIMI VA CHEKLOVLAR NAZARIYASINI (TOC) HISOBGA OLGAN HOLDA ZAMONAVIY BOSHQARUV HISOBINI AMALDA TIZIMLI QO'LLASH SALOHİYATI	224
Kalandarova Gulbahor Matyakubovna	
TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH: O'ZBEKISTONDAGI MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR.....	229
Akbar Xakimov, Abror Xoshimov	
YANGI KONSTRUKSIYALI VINTLI KONVEYER TO'RLI YUZALARINING TEBRANISHLARINI TAHLIL QILISH.....	238
Yuldashev Ilhomjon, Xayitboyev Quدراتbek	
KORXONANING XARID (KONSENTRATSIYA) VA SOTISH (TAQSIMOT) LOGISTIK TIZIMLARINI INTEGRATSIYALASH STRATEGIYALARI.....	245
Sangirov Saidmuhammadxon, Mavlonov Jasur, Sevara Aytieva	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BIZNES-BOSHQARUV MODELLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	251
Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BIZNES-BOSHQARUV MODELLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna

Farg'ona davlat texnika universiteti katta o'qituvchisi

Abstract. This article examines the formation of business management models in textile industry enterprises, with particular attention to organizational structure, production flow, order portfolio, and resource coordination. Contingency, resource-based, dynamic capabilities, and process-oriented approaches to management are comparatively analyzed from the perspective of the industry's technological characteristics. The export performance of Uzbekistan's textile industry in 2025 is discussed in the context of aligning managerial decisions with market demand and the production chain. As a result, an integrative model is proposed that organizes management not only by structural divisions but also through market-order, operational-process, and resource-responsibility dimensions. In addition, methodological criteria linking decision-making responsibility, information flows, and performance indicators are developed. The proposed approaches are theoretical and methodological in nature, and their economic effectiveness at the enterprise level should be further assessed using empirical data.

Keywords: textile industry, business management model, process management, dynamic capabilities, production flow, functional integration, adaptability, order portfolio, performance criteria, digital management.

Annotatsiya. Mazkur maqolada to'qimachilik sanoati korxonalarida biznes-boshqaruv modellarini shakllantirishda tashkiliy tuzilma, ishlab chiqarish oqimi, buyurtmalar portfeli va resurslarni muvofiqlashtirish masalalari tadqiq etilgan. Boshqaruvning vaziyatli, resursga asoslangan, dinamik qobiliyatlar va jarayonli yondashuvlari tarmoqning texnologik xususiyatlari nuqtayi nazaridan qiyosiy tahlil qilingan. O'zbekiston to'qimachilik sanoatining 2025-yildagi eksport ko'rsatkichlari boshqaruv qarorlarini bozor talabi va ishlab chiqarish zanjiri bilan uyg'unlashtirish zarurati kontekstida sharhlangan. Tadqiqot natijasida boshqaruvni faqat tarkibiy bo'linmalar kesimida emas, balki bozor-buyurtma, operatsion jarayon va resurs-mas'uliyat konturlari orqali tashkil etishni nazarda tutuvchi integrativ model taklif qilingan. Shuningdek, ushbu model uchun qarorlar mas'uliyati, axborot oqimi va natijadorlik ko'rsatkichlarini o'zaro bog'lovchi uslubiy mezonlar ishlab chiqilgan. Taklif etilgan yondashuvlar nazariy-uslubiy xarakterga ega bo'lib, ularning korxona darajasidagi iqtisodiy samaradorligini kelgusida empirik ma'lumotlar asosida baholash maqsadga muvofiq.

Kalit so'zlar: to'qimachilik sanoati, biznes-boshqaruv modeli, jarayonli boshqaruv, dinamik qobiliyatlar, ishlab chiqarish oqimi, funksional integratsiya, moslashuvchanlik, buyurtmalar portfeli, samaradorlik mezonlari, raqamli boshqaruv.

Аннотация. В статье исследуются вопросы формирования моделей бизнес-управления на предприятиях текстильной промышленности с учётом организационной структуры, производственного потока, портфеля заказов и координации ресурсов. Ситуационный, ресурсный, процессный подходы и концепция динамических способностей сопоставлены с учётом технологических особенностей отрасли. Показатели экспорта текстильной промышленности Узбекистана за 2025 год рассмотрены в контексте согласования управленческих решений с рыночным спросом и производственной цепочкой. По результатам исследования предложена интегративная модель, предусматривающая организацию управления не только по структурным подразделениям, но и по контурам «рынок–заказ», операционных процессов и «ресурсы–ответственность». Кроме того, разработаны методические критерии, связывающие ответственность за принятие решений, информационные потоки и показатели результативности. Предложенные подходы имеют теоретико-методический характер, а их экономическую эффективность на уровне предприятия целесообразно в дальнейшем оценить на основе эмпирических данных.

Ключевые слова: текстильная промышленность, модель бизнес-управления, процессное управление, динамические способности, производственный поток, функциональная интеграция, адаптивность, портфель заказов, критерии эффективности, цифровое управление.

KIRISH

To'qimachilik korxonasida biznes-boshqaruv modeli deganda nafaqat tashkiliy bo'linmalar o'rtasidagi vakolatlar taqsimoti, balki bozor talabi, buyurtmalar, texnologik marshrut, moddiy resurslar, mehnat va moliyaviy

natijalarni yagona qarorlar tizimida bog'laydigan boshqaruv arxitekturasini tushuniladi. Mazkur tarmoqda ip-kalava tayyorlash, to'qish, bo'yash-pardozlash va tayyor mahsulot ishlab chiqarish bosqichlari quvvat, ishlab chiqarish sikli hamda sifat talablari jihatidan farqlanadi. Shu sababli faqat bo'linmalar kesimidagi iyerarxik boshqaruv ayrim hollarda umumkorxona natijalaridan ko'ra alohida operatsiyalar yuklanishini ustuvorlashtirishi mumkin.

Ushbu masala mahsulot turi tez yangilanadigan, buyurtma hajmi o'zgaruvchan va eksport mijozlari bilan ishlaydigan korxonalarda ayniqsa dolzarbdir. Ishlab chiqarish rejasini haddan tashqari markazlashtirish buyurtmalar ustuvorligini tezkor o'zgartirish imkoniyatini cheklashi, bo'linmalarining mutlaq mustaqilligi esa xomashyo, ishlab chiqarish quvvati va sotuv jadvali o'rtasidagi muvofiqlikni susaytirishi mumkin. Shu bois samarali boshqaruv modeli oldiga bir vaqtning o'zida ikki vazifa qo'yiladi: standart jarayonlarda xarajatlar intizomini saqlash hamda bozor signallari o'zgarganda qarorlarni tezkor qayta muvofiqlashtirish. Mazkur vazifalarning uyg'unligi boshqaruvning tashkiliy va iqtisodiy asoslarini kompleks ravishda takomillashtirishni talab etadi.

O'zbekistonda ushbu yo'nalish davlat siyosatining muhim tarkibiy qismiga aylangan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 12-yanvardagi PF-4-son Farmonida mahalliy yengil sanoat korxonalarining xalqaro yetkazib berish zanjirlaridagi ishtirokini kengaytirish, eksportda yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar ulushini oshirish hamda sohani diversifikatsiya qilish bo'yicha ustuvor vazifalar belgilangan [1]. Yengil sanoatni rivojlantirish agentligi ma'lumotiga ko'ra, 2025-yilda O'zbekiston to'qimachilik sanoati mahsulotlari eksporti 2,6 mlrd AQSH dollariga yetgan va eksport geografiasini 75 ta davlatni qamrab olgan [2]. Jahon bankining qiymat zanjirlariga oid tadqiqotlarida ishlab chiqarish va savdo faoliyatlarini o'zaro uyg'unlashtirish iqtisodiy rivojlanish imkoniyatlarini kengaytiruvchi muhim omillardan biri sifatida qaraladi [14]. Ushbu holatlar korxonalarda ishlab chiqarishni boshqarish, mijozlar bilan ishlash va yetkazib berish jarayonlarini o'zaro bog'lashning amaliy ahamiyatini oshiradi.

Maqolaning maqsadi to'qimachilik sanoatiga xos texnologik va bozor xususiyatlarini hisobga olgan holda biznes-boshqaruv modelini shakllantirishning nazariy-uslubiy tamoyillarini tizimlashtirish hamda ularni qaror qabul qilishning integrativ mexanizmiga aylantirishdan iborat. Tadqiqot doirasida, birinchidan, boshqaruv nazariyalarining tarmoq sharoitida qo'llanish xususiyatlari aniqlanadi; ikkinchidan, raqobatbardoshlikni boshqarish konturlari ajratiladi; uchinchidan, ularni monitoring va teskari aloqa mexanizmlari orqali birlashtiruvchi konseptual yechim taklif etiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshqaruv modelining nazariy asosini tashkil etuvchi vaziyatli yondashuv P. Lawrence va J. Lorsch tadqiqotlarida ishlab chiqarish va bozor bo'linmalarini tabaqalashtirish hamda ularni muvofiqlashtirish zarurati o'rtasidagi bog'liqlik orqali tushuntirilgan [3]. Mazkur yondashuv to'qimachilik sanoati uchun ham muhimdir, chunki texnologik intizom talab etiladigan ishlab chiqarish uchastkalari bilan mijoz buyurtmalariga tez moslashishi lozim bo'lgan tijorat bo'linmalarining boshqaruv ritmi bir xil emas. Shu sababli tashkiliy boshqaruv shaklini tanlashda korxona ko'lamini bilan bir qatorda mahsulot nomenklaturasi, talabning o'zgaruvchanligi va bo'linmalararo bog'liqlik darajasi ham hisobga olinishi zarur.

J. Barneyning resursga asoslangan yondashuvi raqobat ustunligini korxonaning qimmatli va qiyin taqlid qilinadigan resurslari bilan bog'laydi [4]. To'qimachilik sanoatida bunday resurslarga uskunalar bilan bir qatorda texnologik retsepturalar, sifatni barqaror ta'minlash tajribasi, malakali mutaxassislar, ishonchli yetkazib beruvchilar bilan munosabatlar va buyurtmalarni muvofiqlashtirish ko'nikmalari kiradi. D. Teece, G. Pisano va A. Shuenning dinamik qobiliyatlar konsepsiyasi esa korxonaning ushbu resurslarni o'zgarayotgan muhitga muvofiq qayta birlashtira olishini raqobatbardoshlikning muhim sharti sifatida talqin qiladi [5]. Shu bois boshqaruv modeli resurslarni taqsimlash bilan cheklanmay, ularni qayta konfiguratsiya qilish mexanizmini ham qamrab olishi lozim.

M. Porter qiymat zanjiri yondashuvida raqobat ustunligini loyihalash, ishlab chiqarish, sotuv va taqsimot faoliyatlarining o'zaro bog'langan natijasi sifatida ko'rsatadi [6]. J. Womack va D. Jonesning tejankor ishlab chiqarish tamoyillari jarayondagi yo'qotishlarni kamaytirish, oqimni uzluksiz tashkil etish va mijoz uchun yaratiladigan qiymatga e'tibor qaratishni nazarda tutadi [7]. R. Mason-Jones, B. Naylor va D. Towill barqaror talab sharoitida tejankorlik, o'zgaruvchan talab sharoitida esa moslashuvchanlik ustuvor bo'lishini asoslaydi [8]. M. Christopher va D. Towill ushbu tamoyillarni ishlab chiqarish va logistika zanjirining turli bo'g'inlarida uyg'unlashtirish mumkinligini ko'rsatgan [9]. Natijada to'qimachilik korxonalari uchun yagona universal tashkiliy sxemadan ko'ra, buyurtma profiliga mos kombinatsiyalashgan boshqaruv modeli maqsadga muvofiq bo'lishi mumkin.

Jarayonlarni standartlashtirishning uslubiy asosi ISO 9001:2015 standartidagi jarayonli yondashuv, riskka asoslangan fikrlash va PDCA sikli hisoblanadi [10]. R. Kaplan va D. Nortonning muvozanatlashgan

ko'rsatkichlar tizimi esa natijadorlikni faqat moliyaviy ko'rsatkichlar bilan emas, balki mijozlar, ichki jarayonlar hamda rivojlanish yo'nalishlari bilan birgalikda baholash zarurligini asoslaydi [11]. Tashqi ta'minot tarmog'ida mas'uliyatli boshqaruv tamoyillari OECD tavsiyalarida, mehnat xavfsizligini jarayon darajasida tashkil etish talablari esa Xalqaro mehnat tashkilotining tegishli tarmoq kodeksida aks etgan [12; 13].

Mazkur adabiyotlarni umimlashtirish to'qimachilik korxonalarida samaradorlik, moslashuvchanlik, xavfsizlik va bozor talablariga muvofiqlikni birgalikda hisobga oluvchi integrativ boshqaruv yondashuvi nazariy jihatdan asosli ekanini ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot nazariy-analitik xarakterga ega bo'lib, unda tizimli tahlil, konseptual sintez, qiyosiy guruhlash va jarayonlarni modellash usullaridan foydalanildi. Dastlab korxona faoliyati uchta asosiy kesimda ajratildi: talab va buyurtmalar oqimi, ishlab chiqarish va sifat oqimi, shuningdek, resurslar hamda institutsional mas'uliyat oqimi. Keyingi bosqichda ushbu yo'nalishlar bo'yicha qaror predmeti, axborot manbai, mas'ul bo'linma va natija ko'rsatkichlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik tahlil qilindi. Tahliliy birlik sifatida alohida korxona emas, balki ip-kalava, mato va tayyor mahsulot ishlab chiqarish bosqichlarini qamrab olishi mumkin bo'lgan umimlashtirilgan to'qimachilik korxonasi modeli qabul qilindi.

Tadqiqotning tashqi axborot bazasini ilmiy adabiyotlar, xalqaro standart va tavsiyalar, O'zbekistonning tegishli normativ-huquqiy hujjatlari hamda Yengil sanoatni rivojlantirish agentligining 2025-yil yakunlariga doir ochiq ma'lumotlari tashkil etdi [1; 2; 10; 12; 13]. Tadqiqot materiallarini tizimlashtirish, matnning ayrim qismlarini lingvistik jihatdan takomillashtirish va konseptual tuzilmani shakllantirish jarayonida sun'iy intellekt vositalaridan 10 foizgacha foydalanildi.

Taklif etilayotgan integrativ boshqaruv mexanizmi mualliflik konseptual ishlanmasi bo'lib, unda keltirilgan boshqaruv yechimlari haqiqiy korxonada o'tkazilgan tajriba yoki ekonometrik baholash natijasi sifatida talqin qilinmaydi. Mazkur modelning samaradorligini keyingi tadqiqotlarda bir korxonaning joriy etishdan oldingi va keyingi ko'rsatkichlarini qiyoslash yoki o'zaro taqqoslanadigan korxonalar ma'lumotlari asosida empirik sinovdan o'tkazish maqsadga muvofiq.

TAHLIL VA NATIJALAR

To'qimachilik sanoatida biznes-boshqaruv modelini shakllantirish masalasini tahlil qilishda, avvalo, tarmoqning tashqi natijalarini boshqaruv vazifalari bilan bog'lash zarur. Eksport faolligi korxonaning mahsulot ishlab chiqarish imkoniyati bilan bir qatorda buyurtmalarni belgilangan muddatda bajarish, barqaror sifatni ta'minlash, mahsulot kelib chiqishi va xarajatlar haqidagi axborotni tizimlashtirish qobiliyatiga ham bog'liq. 2025-yil yakunlari bo'yicha rasmiy e'lon qilingan ayrim ko'rsatkichlar 1-jadvalda umimlashtirilgan [2].

1-jadval ma'lumotlari alohida korxonaning ishlab chiqarish samaradorligi yoki rentabelligini bevosita ifodalaymaydi, balki tarmoqning umumiy eksport ko'lamini tavsiflaydi. Shu bilan birga, ushbu ko'rsatkichlar boshqaruvning qaysi funksiyalarini yanada rivojlantirish zarurligini aniqlashga yordam beradi. Eksport geografiasining kengligi mahsulotga qo'yiladigan talablar va yetkazib berish shartlarining xilma-xilligini, yangi eksportchilar sonining ortishi esa bozorga kirishda tashkiliy tayyorgarlikning ahamiyatini ko'rsatadi. Tayyor mahsulot eksportining o'sishi ishlab chiqarish bilan bir qatorda buyurtmalarni tahlil qilish, dizayn, sifat nazorati va sotuv funksiyalarini o'zaro uyg'unlashtiruvchi boshqaruv modelini rivojlantirish uchun asos yaratadi.

1-jadval. O'zbekiston to'qimachilik eksporti bo'yicha 2025-yil yakunidagi asosiy ko'rsatkichlar.¹

Ko'rsatkich	2025-yil natijasi	Boshqaruv uchun mazmuni
To'qimachilik mahsulotlari eksporti	2,6 mlrd AQSH dollari	Buyurtma va sotuv portfelini muvofiqlashtirish
Eksport yo'naltirilgan mamlakatlar	75 ta	Mijoz standartlari va logistika talablari xilma-xilligi
Eksport qiluvchi korxonalar	1 409 ta	Tarmoqlararo raqobat va boshqaruv sifatining ahamiyati
Eksportga yangi kirgan korxonalar	502 ta	Boshlang'ich eksport jarayonlari va mijozga moslashuv
Yangi eksportchilarning eksporti	203,0 mln AQSH dollari	Tashqi buyurtmalarni boshqarish salohiyatini shakllantirish

1 Yengil sanoatni rivojlantirish agentligining 2025-yil yakunlari bo'yicha axboroti

Ko'rsatkich	2025-yil natijasi	Boshqaruv uchun mazmuni
Tayyor tekstil mahsulotlari eksporti o'sishi	2024-yilga nisbatan +18,5 %	Qo'shilgan qiymatli mahsulotlarga mos boshqaruv

Konseptual tahlil natijasida to'qimachilik korxonasidagi boshqaruv vazifalarini uchta qaror darajasiga ajratish maqsadga muvofiq deb topildi. Strategik darajada mahsulot va mijoz segmentlari, texnologik ixtisoslashuv hamda investitsiya ustuvorliklari belgilanadi. Taktik darajada buyurtmalar portfeli, ishlab chiqarish quvvatlari, xomashyo zaxiralari va ishlab chiqarish ketma-ketligi muvofiqlashtiriladi. Operatsion darajada esa kunlik ishlab chiqarish ritmi, sifat ko'rsatkichlari, texnologik to'xtashlar va buyurtmalar holati nazorat qilinadi. Mazkur darajalar o'rtasida uzluksiz axborot almashinuvi ta'minlanishi strategik maqsadlarni ishlab chiqarish ko'rsatkichlari bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi.

Korxona ichida maqbul boshqaruv arxitekturasini tanlash ham alohida uslubiy vazifa hisoblanadi. Funksional model texnologik intizom va ixtisoslashuvni kuchaytiradi, biroq buyurtmalar bo'yicha qo'shimcha muvofiqlashtirishni talab qilishi mumkin. Jarayonli model mijoz buyurtmasi uchun mas'uliyatni aniqroq belgilaydi va funksiyalararo hamkorlikni kuchaytiradi. Matritsali model esa buyurtma va texnologik boshqaruvni birlashtirish imkonini beradi hamda vakolatlar va mas'uliyatni aniq taqsimlashni talab etadi. Shu sababli ushbu modellarni mutlaq ustun yoki quyi shakl sifatida emas, balki ularning qo'llanish sharoitlari asosida baholash maqsadga muvofiq (2-jadval).

2-jadvalda keltirilgan uslubiy matritsa texnologik tarqoqligi yuqori va turli buyurtmalarni bajarayotgan korxonalarda jarayonli hamda gibrid boshqaruv modellarini uyg'unlashtirish mumkinligini ko'rsatadi. Bunda funksional rahbarlar texnologiya, kadrlar va normativlar uchun javob beradi, buyurtma rahbari esa mahsulotning xomashyodan tayyor mahsulotni jo'natishgacha bo'lgan harakatini yagona tizim sifatida muvofiqlashtiradi. Mazkur yondashuv boshqaruv pog'onalarini ko'paytirishga emas, balki qarorning kim tomonidan, qaysi axborot asosida va qaysi vaqtda qabul qilinishini aniq belgilashga qaratilgan.

2-jadval. To'qimachilik korxonalari uchun biznes-boshqaruv modellarini tanlashning uslubiy matritsasi.²

Model turi	Nisbiy ustunlik	Qo'llash sharoiti	Nazorat uchun ustuvor mezon
Funksional-iyerarxik	Vazifa va javobgarlik aniq	Bir turdagi barqaror mahsulot	Uskuna yuklanishi; xarajat intizomi
Jarayonli	Buyurtma bo'yicha to'liq javobgarlik	Ko'p bosqichli texnologik marshrut	Sikl muddati; qayta ishlash ulushi
Matritsali-gibrid	Tijorat va ishlab chiqarish muvofiqligi	Buyurtmalar tarkibi tez yangilanadi	Muddatga rioya; buyurtma foydasi
Tarmoq-kooperatsion	Resurs va quvvatlardan birgalikda foydalanish	Hamkor korxonalar orqali bajariladigan buyurtma	Yetkazib berish uzluksizligi
Raqamli integrativ	Tezkor axborot va umumiy monitoring	Ma'lumotlar sifati yetarli korxona	Reja-fakt tafovuti; sifat va xarajat

Taklif etilayotgan uslubiy yechimning markazida **“qaror konturi”** tushunchasi turadi. Birinchi kontur bozor va buyurtmalarni boshqarishni qamrab oladi: buyurtmalarni qabul qilish, ularning rentabelligini oldindan baholash va mahsulot assortimentini muvofiqlashtirish. Ikkinchi kontur texnologik-operatsion jarayonlarni boshqaradi: texnologik marshrut, ishlab chiqarish quvvati, sifat va to'xtashlarni nazorat qilish. Uchinchi kontur esa resurslar va mas'uliyatni qamrab oladi: xomashyo va energiya sarfi, xodimlar xavfsizligi, yetkazib beruvchilar bilan ishlash hamda muvofiqlik talablarini boshqarish. Mazkur uch kontur umumiy axborot maydonida o'zaro bog'langan holda faoliyat yuritganda, alohida bo'linmalar natijalarini korxonaning umumiy qiymat yaratish maqsadlari bilan uyg'unlashtirish imkoniyati yaratiladi.

Mazkur nazariy yondashuvlarni tizimlashtirish asosida to'qimachilik korxonasining integrativ biznes-boshqaruv modeli ishlab chiqildi (1-rasm). Ushbu model amaliy dasturiy platforma emas, balki boshqaruv qarorlarini loyihalash va ularning o'zaro bog'liqligini shakllantirishda qo'llash mumkin bo'lgan funksional sxema sifatida taklif etiladi.

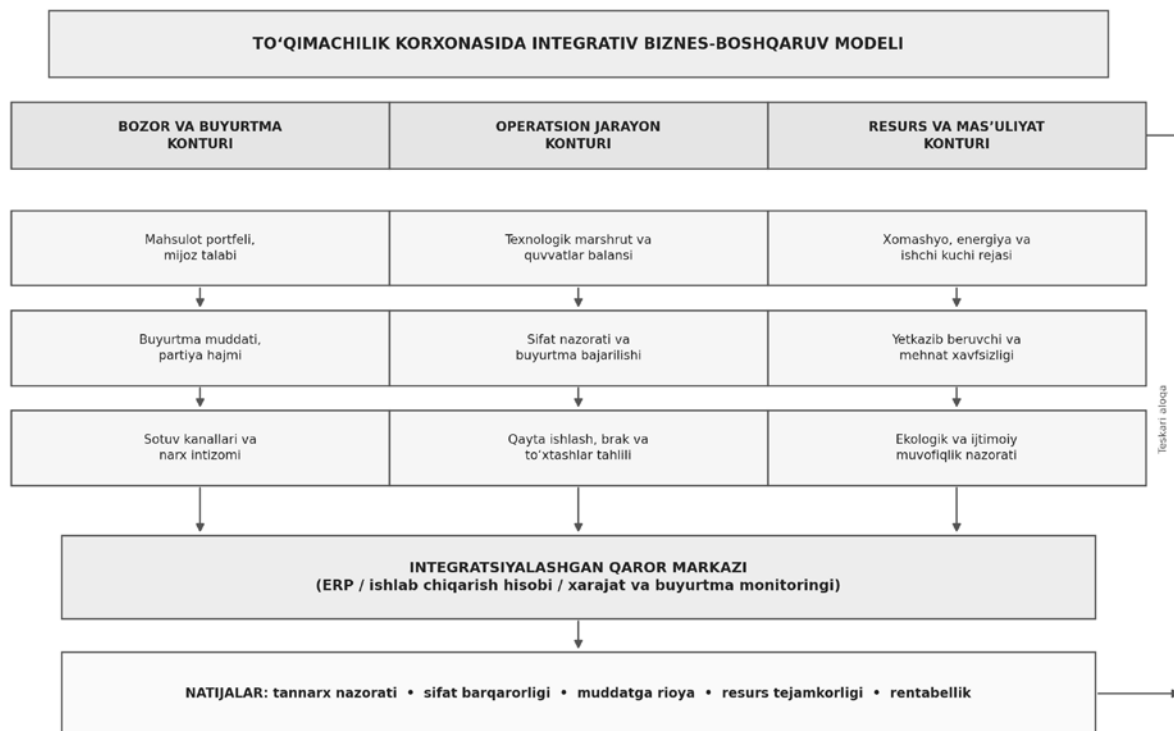
1-rasmda keltirilgan mexanizmda korxonaning yagona qaror markazi uchta konturdan kelib tushadigan ma'lumotlarni o'zaro bog'laydi. Masalan, yangi eksport buyurtmasi kelib tushganda tijorat bo'linmasi narx va muddatni, ishlab chiqarish bo'limi quvvat va sifat imkoniyatlarini, resurslar bo'limi esa xomashyo va energiya ta'minotini bir vaqtda baholaydi. Shundan so'ng buyurtmani qabul qilish, ishlab chiqarish navbatini o'zgartirish yoki tashqi kooperatsiyadan foydalanish yuzasidan o'zaro muvofiqlashtirilgan qaror qabul qilinadi. Bunday

2 Nazariy yondashuvlar sintezi asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan

bog'lanish buyurtmalarni bajarish muddatiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan lokal qarorlarni erta aniqlash va ularni muvofiqlashtirish imkonini beradi.

Modelning asosiy metodologik farqi shundaki, boshqaruv natijalari faqat ishlab chiqarilgan mahsulot hajmi bilan emas, balki bir nechta o'zaro bog'liq mezonlar orqali baholanadi. Bunda beshta asosiy o'lchov kuzatiladi: buyurtmaning belgilangan muddatda bajarilishi, mahsulot sifatining barqarorligi, resurs sarfining normativga muvofiqligi, buyurtma rentabelligi, shuningdek, mehnat xavfsizligi va ta'minot intizomi. Ushbu ko'rsatkichlar yagona sonli reytingga majburiy ravishda birlashtirilmaydi; avvalo har bir ko'rsatkichning boshqaruv qaroridagi vazifasi aniqlanadi. Chunki turli mazmundagi ko'rsatkichlarni asossiz vaznlar asosida birlashtirish o'rniga ularni funksional jihatdan alohida baholash modelning tahliliy aniqligini saqlashga xizmat qiladi.

Boshqaruv sikli: diagnostika → moslash → joriy et → KPI monitoring → qayta sozlash

1-rasm. To'qimachilik korxonasida integrativ biznes-boshqaruv modelining funksional tuzilishi³

Joriy etish jarayonini uchta siklga ajratish tavsiya etiladi. Birinchi bosqichda diagnostika o'tkazilib, buyurtmaning harakat yo'li va jarayonlar o'rtasidagi bog'liqlik xaritasi tuziladi. Ikkinchi bosqichda mas'uliyat matritsasi, axborot almashinuvi hamda haftalik reja-fakt monitoringi yo'lga qo'yiladi. Uchinchi bosqichda boshqaruv qarorlaridagi o'zgarishlar tahlil qilinib, qaysi kontur va indikatorlarni qayta sozlash zarurligi aniqlanadi. Har bir bosqichda xodimlar tayyorgarligi, dasturiy infratuzilma xarajatlari va jarayonlarga kiruvchi ma'lumotlarning ishonchliligi inobatga olinishi lozim. Mazkur yondashuv bosqichma-bosqich moslashuv orqali joriy etish jarayonining izchilligi va samaradorligini oshirishga qaratilgan.

Shu bilan birga, tadqiqot natijalarini talqin qilishda metodologik chegaralarni hisobga olish maqsadga muvofiq. Tarmoqning umumiy eksport statistikasi yangi modelning korxona darajasidagi samaradorligini bevosita baholamaydi, nazariy matritsa esa amaliy tanlov uchun dastlabki uslubiy asos vazifasini bajaradi. Keyingi empirik tadqiqotlarda buyurtmani bajarish muddati, brak ulushi, to'xtash vaqti hamda mahsulot rentabelligi bo'yicha bir necha davrni qamrab oluvchi bazaviy ma'lumotlarni yig'ish va model joriy etilgandan keyingi o'zgarishlarni boshqa omillar ta'siridan ajratib baholash maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv taklif etilayotgan yechimning konseptual mantiqi bilan bir qatorda uning iqtisodiy natijadorligini ham empirik jihatdan baholash imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi xulosalar shakllantirildi. Birinchidan, to'qimachilik sanoati korxonalarining biznes-boshqaruv modeli faqat tashkiliy tuzilma yoki ishlab chiqarish rejasining yig'indisi sifatida emas, balki mijoz buyurtmasi, texnologik jarayon va resurslarni yagona qarorlar tizimida birlashtiruvchi boshqaruv mexanizmi sifatida shakllantirilishi maqsadga muvofiq.

Ikkinchidan, vaziyatli yondashuv, resurslarga asoslangan nazariya, dinamik qobiliyatlar konsepsiyasi va jarayonli boshqaruv tamoyillarini uyg'unlashtirish to'qimachilik sanoati uchun yaxlit nazariy-uslubiy asos yaratadi. Mazkur sintez ishlab chiqarish ritmi barqaror bo'lgan bo'g'inlarda standartlashtirishni, talab o'zgaruvchan bo'lgan bo'g'inlarda esa moslashuvchan boshqaruv usullarini birgalikda qo'llash imkonini beradi.

Uchinchidan, ishlab chiqilgan boshqaruv modellari matritsasida funksional, jarayonli, matritsali-gibrid, kooperatsion va raqamli-integrativ shakllarning qo'llanish sharoitlari hamda baholash mezonlari ajratildi. Ushbu yondashuv boshqaruv modelini korxonaning buyurtmalar tarkibi, texnologik bog'liqlik darajasi va axborot salohiyatiga muvofiq tanlash imkonini beradi.

To'rtinchidan, bozor-buyurtma, operatsion jarayon va resurs-mas'uliyat konturlariga tayanuvchi integrativ biznes-boshqaruv sxemasi taklif etildi. Uni amaliyotga joriy etishda yagona axborot maydonini shakllantirish, qarorlar uchun mas'uliyatni aniq belgilash, reja-fakt monitoringini yo'lga qo'yish hamda asosiy natijadorlik ko'rsatkichlarini muntazam kuzatib borish tavsiya etiladi.

Taklif etilgan modelning iqtisodiy samaradorligini keyingi bosqichda korxonalarning real ma'lumotlari asosida empirik baholash, jumladan buyurtmalarni bajarish muddati, sifat ko'rsatkichlari, resurs sarfi, to'xtash vaqti va rentabellik dinamikasini qiyosiy tahlil qilish maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2026-yil 12-yanvardagi PF-4-son "Mahalliy yengil sanoat korxonalarining xalqaro yetkazib berish zanjirlarida ishtirokini kengaytirish hamda tashqi bozorlarda o'rni mustahkamlashga qaratilgan chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. — URL: <https://lex.uz/docs/-7994710>.
2. Yengil sanoatni rivojlantirish agentligi. **2025–2026-yillarda to'qimachilik sanoati mahsulotlari eksport ko'rsatkichlari**. — 2026. — 30-yanvar. — URL: <https://hukumat.uz/oz/adli/news/view/136514>.
3. Lawrence P. R., Lorsch J. W. Differentiation and integration in complex organizations // **Administrative Science Quarterly**. — 1967. — Vol. 12, No. 1. — P. 1–47. — DOI: <https://doi.org/10.2307/2391211>.
4. Barney J. Firm resources and sustained competitive advantage // **Journal of Management**. — 1991. — Vol. 17, No. 1. — P. 99–120. — DOI: <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>.
5. Teece D. J., Pisano G., Shuen A. Dynamic capabilities and strategic management // **Strategic Management Journal**. — 1997. — Vol. 18, No. 7. — P. 509–533. — DOI: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(199708\)18:7%3C509::AID-SMJ882%3E3.0.CO;2-Z](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0266(199708)18:7%3C509::AID-SMJ882%3E3.0.CO;2-Z).
6. Porter M. E. **Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance**. — New York: Free Press, 1985. — 557 p.
7. Womack J. P., Jones D. T. **Lean Thinking: Banish Waste and Create Wealth in Your Corporation**. — New York: Simon & Schuster, 1996. — 350 p.
8. Mason-Jones R., Naylor B., Towill D. R. Lean, agile or leagile? Matching your supply chain to the marketplace // **International Journal of Production Research**. — 2000. — Vol. 38, No. 17. — P. 4061–4070. — DOI: <https://doi.org/10.1080/00207540050204920>.
9. Christopher M., Towill D. An integrated model for the design of agile supply chains // **International Journal of Physical Distribution & Logistics Management**. — 2001. — Vol. 31, No. 4. — P. 235–246. — DOI: <https://doi.org/10.1108/09600030110394914>.
10. International Organization for Standardization. **The Process Approach in ISO 9001:2015**. — Geneva: ISO, 2015. — URL: https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso9001_2015_process_approach.pdf.
11. Kaplan R. S., Norton D. P. The balanced scorecard — measures that drive performance // **Harvard Business Review**. — 1992. — Vol. 70, No. 1. — P. 71–79. — URL: <https://hbr.org/1992/01/the-balanced-scorecard-measures-that-drive-performance-2>.
12. OECD. **OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector**. — Paris: OECD Publishing, 2018. — 192 p. — DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264290587-en>.
13. International Labour Organization. **Safety and Health in Textiles, Clothing, Leather and Footwear: ILO Code of Practice**. — Geneva: ILO, 2022. — URL: <https://www.ilo.org/resource/safety-and-health-textiles-clothing-leather-and-footwear>.
14. World Bank. **World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains**. — Washington, DC: World Bank, 2020. — URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2020>.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100